

Agni Aav
Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie e-kiri 8. aprillil 2022

Meie kuupäev digitaalallkirjas nr 1-3/63-1

Äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiivi ettepanek

Austatud Agni Aav,

Olete Eesti Tööandjate Keskliidu poole pöördunud seoses Euroopa Komisjoni ettepanekuga võtta vastu direktiiv, mis käsitleb äriühingute kestlikkusealast hoolsuskohustust (edaspidi „ettepanek“).

Ettepanek sisaldab väga ulatuslikke uusi kohustusi suurettevõtetele selleks, et toetada Euroopa Liidu kestlikkusealaseid eesmärke. Ühelt poolt pole ESG ja kestlikumaks muutmise tegevuste raporteerimine paljude suurte ettevõtete jaoks midagi uut, vaid pigem tavapärane ja üha hoogustuv tegevus. Võib julgelt öelda, et kestlikkust nähakse ettevõtjate poolt selgelt ühe konkurentsieelisenä. Teisalt võtab niivõrd ulatusliku kohustuste loetelu kehtestamine ettevõtjatelt paindlikkuse leida individuaalselt sobiv lahenduste pakett või strateegia. Seetõttu pole regulatiivne ulatuslik sekkumine eesmärgi saavutamiseks sobiv ega vajalik meede. Suurettevõtete juhid, investorid ja kliendid teevad selle töö ise ära, kuna nad on huvitatud ärimudelite konkurentsivõimest ja jätkusuutlikkusest. Nii loodusvarade kui inimkapitali kättesaadavus on täna liialt piiratud, et seda kuritarvitada. Kestlike ärimudelite kasutuselevõtmiseks on täna pigem vajaka kvalifitseeritud tööjõust, innovatsioonist ja regulatiivse keskkonna suuremast paindlikkusest. Osa ettevõtjatest hoiab tagasi kolmandates riikides asutatud konkureerivate ettevõtjate soodsam konkurentsipositsioon.

Teiseks, ettepanek kujutaks ettevõtjatele ja riigile päris kindlasti olulist halduskoormuse kasvu. Ettevõtjad ootaksid praeguste järjestikuste kriiside, maailma kõrgeima halduskoormusega ettevõtluskeskkonna, väheneva tööjõu ja kasvava ebakindluse tingimustes hoopis halduskoormuse vähendamist. Liiatigi pole käesolev ettepanek ainus Euroopa seadusandlik muudatus, mis halduskoormust jätkuvalt tõstab. 2018. aastal võeti vastu isikuandmete kaitse üldmäärus (GDPR) ja Komisjon liigub jõuliselt edasi ka rahvusvahelise tulumaksumiinimumi direktiiviga ning kestliku rahanduse algatustega, mis suurendavad järsult nii halduskoormust kui otseseid kulusid. Kõik need õigusaktid tähendavad ettevõtjatele otseselt, et selle mahuka arvestus- ja aruandluskohustuse täitmiseks tuleb vähemalt inimene või kaks juurde palgata või teenus sisse osta. Olgugi, et vaba tööjõudu napib ja ettevõtte tulukusse see tingimata midagi juurde ei anna. Seetõttu tunnevad ettevõtjad üle Euroopa, et kõigi eelpool nimetatud uute kohustustega suurendatakse asjata nende Euroopa Liidus tegutsemisega seotud kulusid ja see paneb nad halvemasse konkurentsipositsiooni

konkureerivate piirkondade ettevõtjatega võrreldes. Võib ka öelda, et Euroopa Komisjoni poliitika muudab kolmandate riikide ettevõtluskeskkonna ettevõtjate jaoks üha atraktiivsemaks.

Kolmas suurem probleem ettepanekuga on kavandatavate kohustuste proportsionaalsus ja jõukohasus. Ettepanek näeb muuhulgas ette, et ettevõtjatel on kohustus teha jõupingutusi äripartnerite tegevuse/tarneahela ümberkujundamiseks (art 7 p 2-b ja art 8 p 3-c), investeerida kestlikumasse tehnoloogiasse (art 7 p 2-c ja art 8 p 3-d), finantsettevõtteid juba enne laenuotsust välja selgitada laenuvõtja tegevuse kestlikkust (art 6 p 3), palgata volitatud esindaja kestlikkuse alal või teenus sisse osta (art 16) jpm. Ette nähakse karistused nende kohustuste täitmatajätmise eest (art 20) ja liikmesriigid peavad tekitama järelevalvealase võimekuse (art 17). Ka see lisandub ettevõtjate kulureale, sest riiklikku järelevalvet rahastatakse maksutulust.

Paljud ettevõtjad tegutsevad kestlikkuse eesmärgil niigi, kuid küsitav on, kas riik saab selliseid tegevusi ja kulutusi ette kirjutada – näiteks kas on õiguspärane panna üks isik vastutama teise isiku (äripartner) tegevuse või tegevusetuse eest. Seda enam, et paljudel juhtudel ulatuvad tarneahelad Euroopa Liidu liikmesriikidest väljapoole. Samuti on küsitav hoolsuskohustuse laiendamine ettevõtte juhatuse liikmetele, mida on meie andmetel kritiseerinud ka Euroopa Komisjoni enda õigusloome kvaliteedi kontrollorgan.

Juhime tähelepanu, et kuigi direktiiv on sihitud vaid suurettevõtetele, kohustades suurettevõtteid ja riike väikseid ning keskmise suurusega ettevõtteid (VKE) pigem toetama, on suurem osa VKE-dest siiski ka suurettevõtete tarnijate hulgas, keda suurettevõtjad peaksid kestlikkuse poole nügima või nende teenustest isegi loobuma, kui see pole veendumust nende osutamise kestlikkuses (art 8 p 6). Suurettevõtete tarneahelatesse kuuluvate VKE-de laenusaaamise võimekust võib halvendada finantsettevõtete kohustus veenduda nende tegevuse kestlikkuses. See muudab nende jaoks laenu kallimaks ja raskemini kättesaadavaks.

Kokkuvõttes Euroopa Komisjoni ettepanek 1) pole eesmärgi saavutamiseks sobiv ega vajalik, 2) paneks Euroopa ettevõtteid halvemasse konkurentsipositsiooni ning 3) pole proportsionaalne. Kui direktiiv siiski vastu võetakse, on meie jaoks hästi oluline, et riik jätaaks direktiivis viidatud meetmed nii paindlikuks ja väiksearvuliseks kui võimalik, pakkudes seejuures siiski asjakohast õigusselgust, kuna direktiiv tekitab hetkel veel väga palju küsimusi. Näiteks ettevõtjate motivatsiooni ei tohiks kärpida regulaarse auditi või aruandluskohustusega, kui nende tegevusest pole leitud olulisi kõrvalekaldeid.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Arto Aas
Tegevjuht

Koopia:
Justiitsministeerium